

א - חכמת הקודש הפועלת / אורות הקודש א', א'

חכמת הקודש היא נעלה מכל חכמה, בזה, שהיא מהפכת את הרצון והתכונה הנפשית של לומדיה לקרבם לאותה הרוממות שהיא בעצמה מתעצמת בה. מה שאין כן כל החכמות העולמיות, אף על פי שהן מציירות ענינים נשגבים יפים ואציליים, אין להן אותה התכונה המפעלית, להמשיך את המהות העצמית של ההוגה בהן אל ערכן, ובאמת אין לה יחש כלל ליתר הכחות והעצמיות של האדם, חוץ מכחו המדעי לבד. וטעם הדבר הוא, כי כל עניני הקודש ממקור חיי החיים הם באים, מיסוד החיים המהווה את הכל, ויש בכח התוכן המקודש להוות המון ברואים לאין תכלית, לנטוע שמים וליסד ארץ, וקל וחומר להטביע צורה חדשה ומבולטת על הנפש ההוגה. וכל המדעים של חול אין בהם זה הכח, כי הם אינם מחדשים ומחוללים חדשות מצד עצמם, אלא הם מציירים ומציגים לפני ההשקפה השכלית את מה שהוא נמצא במציאות, ועל כן אינם יכולים גם לעשות את ההוגה בהם לבריה חדשה, לעקור אותו מעצמיות תכונותיו הרעות, ולהעמידו במצב של מציאות חדשה, טהורה ונחיה באור החיים האמתיים, העומדים לעדי עד.

...גם טוב לעשות מהתורה - תפילה, דהיינו בשלומד או שומע איזה מאמר תורה.. אזי יעשה מזה תפילה, דהיינו לבקש ולהתחנן לפניו יתברך על כל מה שנאמר שם באותו המאמר, מתי יזכה גם הוא לבוא לכל זה, וכמה הוא רחוק מזה, ויבקש מאיתו יתברך שיזכהו לבוא לכל הנאמר שם באותו המאמר. והמשכיל והחפץ באמת, יוליכו ה' בדרך אמת, ויבין בעצמו דבר מתוך דבר, איך להתנהג בזה, באופן שיהיו דבריו דברי חן וטענות נכונות, לרצותו יתברך שיקרבהו לעבודתו באמת. וענין השיחה זו עולה למקום גבוה מאוד, ובפרט כשעושה מתורה תפילה, מזה נעשה שעשועים גדולים מאוד למעלה [ליקוטי מוהר"ן - מהדורא בתרא סימן כה]

הלומד ומתענג בלימודו

ומדי דברי זכור אזכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תורתנו הקדושה, ואמרו כי הלומד ומחדש חידושים ושמח ומתענג בלימודו אין זה לימוד התורה כל כך לשמה, כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה. אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם, ואדרבא, כי זה הוא עיקר מצוות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעים בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה... ומודינא דהלומד [מודים אנחנו שהלומד] לא לשם מצוות הלימוד רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה, כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה... אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו, הרי זה לימוד לשמה וכולו קודש כי גם התענוג מצוה.

ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב, אגלי טל, הקדמה

❖ מהו ההבדל המהותי בין לימוד תורה לבין כל

לימוד אחר?

❖ המפגש עם לימוד התורה מקרב אותי

לריבונו של עולם, לעצמי, לסביבה.. מהי

התפילה שלי בלימוד התורה ?

❖ נראה שר' אברהם מסוכטשוב

אינו רואה פסול בהתענגות על

לימוד התורה, אבל מהו התנאי

שהוא מציב ללימוד?

❖ ר' אברהם אפילו רואה בהתענגות

תוך כדי לימוד ערך חשוב ללימוד.

מהו?

לימוד תורה לשמה - לימוד תורה לשם מה? לימוד בחברותות

א. מעשה ברבי אליעזר בן הורקנוס, שהיו לאביו חורשים והיו חורשין על גבי המענה, והוא היה חורש בטרשין. ישב לו והיה בוכה. אמר לו אביו, מפני מה אתה בוכה? שמא מצטער אתה שאתה חורש בטרשין? עכשיו אתה חורש על גבי המענה.

ב. ישב לו על גבי המענה והיה בוכה. אמר לו מפני מה אתה בוכה? שמא מצטער אתה שאתה חורש על גבי המענה? אמר לו, לא. ולמה אתה בוכה? אמר לו, שאני מבקש ללמוד תורה. אמר לו, והלא בן עשרים ושמונה שנים אתה, ואתה מבקש ללמוד תורה... אלא קח לך אשה ותוליד לך בנים ואתה מוליך לבית הספר.

ג. עשה שתי שבתות ולא טעם כלום, עד שנגלה לו אליהו זכור לטוב, ואמר לו, בן הורקנוס, מפני מה אתה בוכה? אמר לו מפני שאני מבקש ללמוד תורה. אמר לו, אם אתה מבקש ללמוד תורה, עלה לירושלים אצל רבן יוחנן בן זכאי. עמד והלך אצל רבן יוחנן בן זכאי, ישב לו והיה בוכה. אמר לו, מפני מה אתה בוכה? אמר לו, מפני שאני מבקש ללמוד תורה. אמר לו, בן מי אתה? ולא הגיד לו. אמר לו, מימיך לא למדת קריאת שמע ולא תפלה ולא ברכת המזון? אמר לו לא. אמר לו עמוד ואלמדך שלשתן.

ד. ישב והיה בוכה. אמר לו, בני, מפני מה אתה בוכה? אמר לו, שאני מבקש ללמוד תורה. והיה אומר לו שתי הלכות כל ימי השבוע, והיה חוזר לו עליהן ומדבקן... עשה שמונה ימים ולא טעם כלום עד שעלה ריח פיו לפני רבן יוחנן בן זכאי, והעמידו מלפניו. ישב והיה בוכה. אמר לו מפני מה אתה בוכה? אמר לו, מפני שהעמדתי מלפניך כאדם שמעמיד מלפניו מוכה שחין. אמר לו, בני, כשם שעלה ריח פיך מלפני, כך יעלה ריח חקי תורה מפיק לשמים. אמר לו, בני, בן מי אתה? אמר לו בן הורקנוס אני. אמר לו, והלא בן גדולי עולם אתה, ולא היית מגיד לי! אמר לו, חייך, היום אתה סועד אצלי. אמר לו, כבר סעדתי אצל אכסניא שלי. אמר לו, ומי הוא אכסניא שלך? אמר לו, רבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן. שלח ושאל אכסניא שלו, אמר להם, אצלכם סעד אליעזר היום? אמרו לו, לא. והלא יש לו שמונה ימים שלא טעם כלום. אחרי כן הלכו רבי יהושע בן חנניה ורבי יוסי הכהן ואמרו לו לרבן יוחנן בן זכאי, והלא יש לו שמונה ימים שלא טעם כלום.

❖ מה משמעות הבכי של רבי אליעזר ?

❖ מדוע, לדעתך, נמנע רבי אליעזר לספר בן

מי הוא?

❖ הבחירה ללמוד תורה כוללת בתוכה היבטים

שונים.. מה התובנה שעולה בך ממעשיו של

רבי אליעזר?

ה. אמרו בניו של הורקנוס לאביהם, עלה לך לירושלים ונדה את בנך אליעזר מנכסך. ועלה לירושלים לנדותו, ומצא שם יום טוב לרבן יוחנן בן זכאי. והיו כל גדולי המדינה סועדין אצלו, בן ציצית הכסת, ונקדימון בן גוריון, ובן כלבא שבוע...אמרו לו, הרי אביו של רבי אליעזר בא. אמר להם, עשו לו מקום, ועשו לו מקום והושיבו אותו אצלו. ונתן עיניו ברבי אליעזר, אמר לו, אמור לנו דבר אחד מן התורה. אמר לו, רבי, אמשול לך משל, למה הדבר דומה? לבור הזה שאינו יכול להוציא מים יותר ממה שהיה מוציא. כך אני איני יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקיבלתי ממך. אמר לו, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למעין זה שהוא נובע ומוציא מים, ויש בכוחו להוציא מים יותר ממה שהוא מכניס. כך אתה יכול לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו מסיני. אמר לו, שמא ממני אתה מתבייש, הריני עומד מאצלך. עמד רבן יוחנן והלך לו לחוץ, והיה רבי אליעזר יושב ודורש, ופניו מאירות כאור החמה, וקרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה, ואין אדם יודע אם יום ואם לילה. בא רבן יוחנן מאחוריו ונשקו על ראשו. אמר לו, אשריכם אברהם יצחק ויעקב שיצא זה מחלצכם. אמר הורקנוס, למי אמר כך? אמרו לו, לאליעזר בנך. אמר להם, לא כך היה לו לומר, אלא אשרי אני שיצא זה מחלצתי.

ו. היה רבי אליעזר יושב ודורש, ואביו עומד על רגליו. כיון שראה אביו עומד על רגליו, נבהל. אמר לו, אבא, שב, שאיני יכול לומר דברי תורה ואתה עומד על רגליך. אמר לו, בני, לא על כך באתי, אלא לנדותך מנכסי. ועתה שבאתי לראותך וראיתי כל השבח הזה, הרי אחיך מנודים מהם, והם נתונים לך במתנה. אמר לו, והרי אני איני שוה כאחד מהם. א(י)לו קרקעות בקשתי מלפני הקב"ה, היה לפניו לתן לי, שנאמר, (תהלים כד, א): "לה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהָ תָבֵל וְיִשְׁבִי בָהּ". וא(י)לו כסף וזהב בקשתי, היה נותן לי, שנאמר, (חגי ב, ח): "לִי הַכֶּסֶף, וְלִי הַזָּהָב (אמר) [נָאָם] ה' צְבָאוֹת". אלא לא בקשתי מלפני הקדוש ברור הוא אלא תורה בלבד, שנאמר, (תהלים קיט, קכח): "על כן כל פקודי כל ישרתי כל ארח שקר שנאתי".

❖ מהו השינוי ביחסו

של אביו של רבי

אליעזר ללימוד

התורה?